

Thuisonderwijs in Nederland

Ik maak mij zorgen over het Voorstel van Wet tot wijziging van de Leerplichtwet 1969 en de Wet op het onderwijstoezicht houdende aanvullende voorschriften aan de vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onder b, van de Leerplichtwet 1969 (Wet voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren).

In het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) geeft u aan dat

'Het wetsvoorstel heeft als doel:

- het waarborgen van het recht op onderwijs voor jongeren die op grond van richtingbezwaren zijn vrijgesteld van de leerplicht;*
- het scheppen van helderheid voor betrokkenen over wat moet en mag binnen deze vrijstelling;*
- het in balans brengen van enerzijds het recht van ouders om onderwijs te kiezen dat bij hen past en anderzijds het recht van jongeren op onderwijs van voldoende kwaliteit.'*

Op het eerste gezicht mooie doelen, waar men eigenlijk niet tegen kán zijn. Als men echter iets verder kijkt naar de aard van thuisonderwijs in Nederland blijkt dat dit wetsvoorstel geen van deze doelen behaalt. Niet alleen worden de doelen niet behaald, met dit voorstel wordt nieuwe onduidelijkheid geschept die vergaande gevolgen gaat hebben. Daarnaast maken de nieuwe voorwaarden thuisonderwijs onmogelijk voor een overgroot deel van de kinderen die al succesvol thuisonderwijs krijgt en wordt voorbij gegaan aan de speciale kwaliteiten die thuisonderwijs biedt. Thuisonderwijs is met nadruk geen schooltje aan de keukentafel, maar zoveel méér dan dat.

Nieuwe onduidelijkheid – de gesprekken met Inspectie

Ik geef graag een voorbeeld van een van de aanvullende voorschriften die in mijn ogen meer schade gaat doen dan dat het werkelijk het recht op onderwijs waarborgt. Na de kennisgeving, maar voordat de jongere leerplichtig wordt, zou een gesprek plaatsvinden. Er worden geen eisen, maar ook onvoldoende kaders gesteld aan de inhoud van dit gesprek.

Het gaat in dit gesprek om borging van de veiligheid van de jongere in de thuissituatie. Maar wat houdt deze veiligheid precies in? Een subjectief oordeel ligt op de loer en we weten hoe lastig het is de veiligheid (of onveiligheid) van een kind te beoordelen op basis van een enkel gesprek, zeker als de ouders andere keuzes maken dan normaal. Degene die het gesprek voert, zal ongetwijfeld ook geïnteresseerd zijn in de richtingsbezwaren, onderwijsplannen, invulling van het onderwijs. In mijn beleving zijn er onvoldoende kaders aan de inhoud van gesprek. Dit gaat absoluut leiden tot verschillende beoordelingen in gelijkwaardige situaties en tot een ontmoedigingsbeleid voor thuisonderwijs.

De opmerking in het wetsvoorstel: 'Bij het gesprek kunnen ook derden aanwezig zijn, indien de betrokken personen dit wenselijk achten.' Welke derden kunnen worden uitgenodigd en welke niet, wie van de betrokken personen dienen dit wenselijk te achten en wat gebeurt er als de ouders hier op weigeren? Bepaalt dat dan ook dat er geen beroep gedaan kan worden? Dit geeft verdere aanleiding tot onduidelijkheid en onzekerheid en gaat in de invulling zeker tot problemen en miscommunicatie leiden tussen betrokken partijen.

Uit alle onderdelen als het gaat om het gesprek straalt wat mij betreft wantrouwen naar de ouders. Dit is niet alleen onwenselijk maar zal ook de kans verkleinen dat betrokken partijen; gemeente, toezicht, ouders en kinderen elkaar zullen kunnen vinden en versterken. De ouders zullen zich nog verder gecontroleerd voelen en zich beperken tot standaard formuleringen die alleen de minimum

beantwoording op de vragen geven. Het is mogelijk dat deze aanvullende voorwaarden zorgen voor een grotere afstand tussen gemeenten, instanties en thuisonderwijzende ouders, hetgeen juist zorgt voor een vermindering van toezicht in plaats van de gewenste verbetering.

Ten slotte, hoe is het wenselijk het gesprek met de jongere verplicht te maken vanwege zijn / haar récht om gehoord te worden? Ook voor dit gesprek dienen absoluut de juiste kaders worden gesteld, om te voorkomen dat dit voor deze kinderen voelt als een spreek-plicht met mogelijk onvoorziene vergaande gevolgen in plaats van een spreek-recht. Hier is uiterste voorzichtigheid en samenwerking tussen gemeente en ouders geboden om te zorgen dat kinderen niet door dit gesprek geschaad worden. Alleen een echte specialist op het gebied van thuisonderwijs, kinderwelzijn én iemand die voldoende op de hoogte is van de juridische kaders, zou een dergelijk gesprek kunnen voeren. De vraag of zo'n gesprek überhaupt voldoende informatie geeft over de gewenste doelen van het wetsvoorstel, is dan overigens nog de vraag.

Een oprechte en onafhankelijke samenwerking op het gebied van onderwijsplannen zou mij veel meer voor de hand liggen. Waarbij ouders met een onafhankelijke pedagoog of onderwijspecialist kunnen overleggen over de onderwijsdoelen, plannen en eventuele problemen.

Dit is enkel een van de voorbeelden waarvan ik denk dat dit wetsvoorstel voorbij gaat aan een aantal ongewenste en onverwachte gevolgen.

Andere verbeterpunten

Aangezien er nog vele andere onderdelen van dit wetsvoorstel problematisch en onrealistisch zijn, onderschrijf ik volledig de bezwaren en adviezen die reeds uitgebreid benoemd zijn door Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs. Ik zal deze niet nogmaals allemaal herhalen, maar wil toch een aantal punten uit het voorstel voor wetswijziging uitlichten die voor mij belangrijk zijn.

Ik zie onder meer de maatschappelijke tendens om nu thuisonderwijs júist voor meer kinderen beschikbaar te maken, behalve alleen voor de richtingsbezwaarden die nog nooit naar school geweest zijn. Dat u op dit moment toch kiest voor een wetswijziging die hier niet op inspeelt, is een gemiste kans.

Daarnaast vind ik verschillende onderdelen van het wetsvoorstel zorgen voor ongelijkheid. Daarmee bedoel ik onder meer dat het onderwijs met name door de ouders zelf gegeven moet worden, waarbij voorbij gegaan wordt aan de vaak zeer zinvolle toevoegingen van structurele aanvullingen van anderen. Ik denk bijvoorbeeld aan muziekonderwijs, sport, maar ook bijscholing op het gebied van taal of natuur. Juist binnen thuisonderwijs is er vaak een zeer grote diversiteit in waar jongeren kennis vandaan halen. Ouders zijn (zeker naarmate het kind ouder wordt) vaak meer faciliterend dan alleen onderwijzend bezig met de ontwikkeling van de jongere.

De taal-eis en (onduidelijk omschreven) eis voor pedagogisch-didactische kennis bij de (beide!) ouders, zorgt ongetwijfeld voor problemen en hangt ook samen met het idee dat het onderwijs slechts door de ouders zelf gegeven zal worden. De pedagogisch-didactische kennis die nodig is het eigen kind te onderwijzen, is niet hetzelfde als die van het onderwijzen van een groep kinderen. Taalonderwijs kan en zal, als daar hiaten ontstaan in het onderwijsplan, eenvoudig structureel worden ingevuld door een derde. De taal-eis en eis voor pedagogisch-didactische kennis zijn dus niet zozeer fout op zichzelf, maar juist wanneer de ouders deze kennis níet van buitenaf meer kunnen halen.

Aanbeveling

Ik zou dan ook graag de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de overige leden van de Regering willen oproepen dit wetsvoorstel volledig te herzien, dit maal mét de benodigde informatie van thuisonderwijzers in Nederland (bijvoorbeeld met behulp van de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs).

Wat mij betreft met behoud van de goede doelen voor waarborgen van het recht op onderwijs, scheppen van helderheid voor betrokkenen én het in balans brengen en houden van ouders en jongeren. Maar dan op een manier die wel werkbaar en zinvol is en waarbij de mooie kwaliteiten van thuisonderwijs behouden worden. Waarbij ouders, de Inspectie en de gemeenten daadwerkelijk samen kunnen werken in het belang van het kind.